

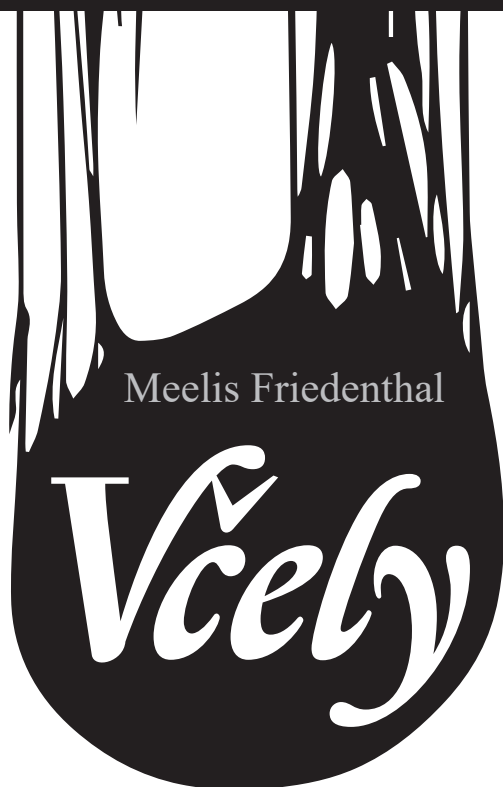
Meelis Friedenthal

Vceby

VČELY

Meelis Friedenthal

Všechny

Praha 2016

Přeložila Petra Hebedová

EESTI KULTUURKAPITAL

*This book was supported by Eesti Kultuurkapital,
Traducta programme.*

Copyright © Meelis Friedenthal, 2012
First published in Estonian by Varak, 2012
Translation © Petra Hebedová, 2016
Czech edition © dybbuk, 2016

ISBN 978-80-7438-137-9

Pořád pršelo. Úroda na polích hnila, dřevěné stěny domů plesnivěly, paluby lodí byly mazlavě kluzké. Laurentius už mnoho měsíců jedl plesnivý chleba, bydlel v plesnivých domech a poslední týden se také smekal na kluzké palubě. Černá žluč se v něm hromadila, tak jako se naplavená špína hromadí na kusu dřeva zpříčeném v řece. Teď konečně vystoupil z kymácejícího se člunu do přístaviště, na kluzká prkna připevněná na kůlech zaražených do země, a rozhlédl se nejistě po okolí. Z nízkého nebe vhněl vítr do obličeje spršky kapek a Laurentius se ptal sám sebe, co je to za zemi, do níž se z vlastního rozhodnutí vydal. Holá bílá písčina, pruh pobřeží, tu a tam pár trsů rákosu, jednotvárně šedé mraky – to vše velmi připomínalo přístav, ze kterého vyplul. Koneckonců i nevýrazné stěžně a plachty poštovní lodi splývaly s temným pozadím stále stejně jako tehdy, když se vydal na cestu. Vedle mostu zabíhajícího daleko do moře bylo vidět molo pohřbené napůl v blátivé vodě a na jeho konci se krčil malý strážní domek, který už zjevně nikdo nepoužíval. Podobné ruiny byly v každém přístavu a přes svou bezútěšnost vzbuzoval ten pohled v Laurentiovi pocit důvěry. I tady přestavovali a rozšiřovali přístavy pro potřeby nových lodí a staré strážní domky ponechávali jejich osudu.

Vzdychl a začal nervózně upravovat promáčenou příkrývku na kleci.

S přepravou svých zavazadel si příliš starostí dělat nemusel – všechno, co považoval za nutné vzít si s sebou na studia, se vešlo do jedné bedny sbité z dubových prken. Spolu se zbožím přepravovaným v nákladním prostoru musela projít proclením a zřejmě ji dostane zpět až dnes večer. Veškerý náklad včetně zavazadel cestujících byl pečlivě prohlédnut a bylo sepsáno vše, za co by se mohl platit jakýkoli poplatek. S tím si hlavu nedělal. Neměl s sebou nic zvlášť cenného, těch pár knih, které vlastnil, bylo úředně povoleno, a medikamentů si vezl jen málo. Potíže působila spíš klec s papouškem. Už doma ho varovali, že přeprava ptáka nemusí být nejjednodušší, a poměry, které ho zde čekají, by se mohly stát papouškovi osudnými. Ale nechtěl se odloučit od svého společníka, a rozhodl se proto riskovat. Teď mu dělalo největší starost, jak dostat papouška co nejrychleji z deště na nějaké teplejší místo.

Laurentius otřel vodu, která se mu dostávala do očí i přesto, že měl klobouk se širokou střechou, podíval se pod cípem pláště na hodinky a vydal se hledat někoho, kdo by ho dovedl k nějakému hostinci a možná později také přinesl bednu z celnice. Klec se neodvažoval nikomu svěřit. Musel jednat rychle, protože cesty byly už teď ve špatném stavu, a on nechtěl za žádnou cenu odjezd z města odkládat. Podzimní deště, stále častější a vydatnější, vymlely už tak bahnité cesty a pohyb po nich byl den ode dne obtížnější. Vzduch začínal být mrazivý. Papoušek by se mohl nachladit. Je třeba co nejrychleji najít nějaký povoz nebo dostavník, který by jel do Tartu.

„Hej!“

V přístavišti zkrápěném deštěm bylo jen několik zvědavců, kteří se bez ohledu na ošklivé počasí přišli podívat na příjíždějící lodi. Zřejmě si byli dobře vědomi toho, že nemají příliš velkou šanci na výdělek, takže na Laurentiovo volání zprvu nikdo nereagoval.

Námořníci vyložili celý náklad u celnice a najatí nosiči teď ty mokré bedny a provlhlé tašky mrzutě a leda byle nakládali na vozy. Úředníci zboží zaznamenávali.

Laurentius zavolal ještě jednou.

„Hej, ty tam!“

Jeden zevloun v děravém a ošoupaném kabátě tupě vzhlédl. Laurentius pokynul rukou směrem k sobě pro případ, že by mu muž nerozuměl. Připomínal postavy z temných obrazů středního údobí dějin, které Laurentius viděl v Holandsku: zpod neforemného plstěného klobouku mu trčely vlasy neurčité barvy, nos měl hrbolatý a zčervenalý, pod řídkým strništěm vousů se dala tušit zjizvená brada. Laurentiovi prolétlo hlavou, že muži by se na krk skvěle hodil nápis „Ničemnost“. Ve všech přístavech se potulovali jemu podobní a většinou to byli opravdu ničemové. Na jejich poctivost se spoléhat nedalo, zato na jejich přehled o městských hostincích ano.

„Doved' mě do pořádné hospody,“ přikázal Laurentius krátce a sledoval, jak muž beze slova vykročil. Snad přece jen rozuměl, nebo vytušil.

Laurentius opatrně uchopil oběma rukama klec a následoval ho. Papoušek neklidně zavřísknul.

„Psst, Clodie, buď' potichu.“

Kráčeli houstnoucím soumrakem a Laurentius se snažil houpat klecí co nejméně. Na pozadí večerního nebe se hrozivě rýsovaly mohutné městské hradby, vystavěné z těžkých kvádrů, kulaté středověké obranné

věže a čtyři vysoké kostely. Nízké domy polykal mlžný příkrov. Laurentiův průvodce kráčel nečekaně svižným krokem a zdálo se, že velmi dobře ví, kam má namířeno. Na něho samého naopak čím dál tím víc doléhala stará nemoc. Všeprůstupující vlhkost ho sužovala ještě víc než v minulých letech. Tehdy na něj doléhala únava a nespavost až s příchodem podzimu. Letos ale začalo pršet už o svatém Janu a ten neustávající šustot kapek obalil lepkavou mlhou jeho útroby, srdce i mozek. Navíc teď, když vystoupil na pevninu a kráčel po rovných lesknoucích se kamenech, vyvolávala v něm vzpomínka na houpaní lodi pocit, jako kdyby se prodíral bažinou. Každý krok byl namáhavý.

„Uf,“ zamumlal si pro sebe, „ještě kousek.“

Podíval se na ohnutá záda kráčející před ním a pomyslel si, že by měl pro svou bednu přece jen poslat někoho jiného. Takové náhodné známosti z přístavu můžou skončit nějakou nepříjemností. Třeba by pomohl hostinský. Zkoušel si vzpomenout, jakou měnou se v Tallinnu platí, každý z jeho spolucestujících na lodi mu uváděl jinou. V *Ars apodemica*, knihách o cestovatelském umění, se o poměrech v Estonsku a v Livonsku nepsalo téměř nic, byly tam spíš obecné rady, čeho si všímat a jak pozorně sledovat okolí. Zdejší města a země byly apodemicky zcela nepopsané, většímu zájmu se těšily jižní kraje, spjaté s dějinami a kulturou. Nemohl si vybavit nic konkrétního. Hlavu měl těžkou.

No dobře, rozhodl se konečně Laurentius. Šestinový ore by měl v každém případě stačit. V téměř neprostupné tmě se nakonec zastavili pod žlutou lucernou, osvětlující hostinec, který se nacházel jen kousek od městských bran a který působil nečekaně dobrým dojmem.

Muž natáhl ruku. Laurentius do ní vhodil malou minci, kterou už si předtím potajmu připravil, a sklopil zrak. Muž si chvíli peníz prohlížel a pak se široce usmál.

K čertu, pomyslel si Laurentius. Přece jen jsem dal příliš mnoho.

Vtlačil se s klecí do dveří.

„Přejete si ještě něco?“ zeptal se trhan nečekaně dobrou němčinou.

Laurentius zaváhal. Byl by ze všeho nejraději, kdyby ten muž rychle zmizel, takový, co se na člověka sami lepí, jsou obvykle největší lotři.

„Potřebuju jet do Tartu,“ prohlásil pak ke svému vlastnímu překvapení. „A to co nejdřív.“

Pro bednu pošle radši někoho jiného, ale proč se nezeptat na cestu. Někde tu přece musely jezdit dostavníky a na lodi říkali, že téměř každý týden jede do Tartu nějaká společnost. Dokonce mu na mapě ukázali dvě možné trasy, po obou to trvalo několik dní, někdy i déle, podle stavu cest.

Muž se ještě jednou podíval na klec s papouškem a odešel s poklonou, možná posměšnou.

Laurentius pokrčil rameny, postavil klec na stůl co nejbližší ke kamnům, sundal z ní tmavé promočené plátno a díval se, jak se papoušek na bidýlku napřímil.

„No, Clodie, co říkáš na další cestování?“

Teple šířící se od ohně působilo příjemně na jeho mysl i na prochladlé papouškovo tělíčko. Vylovil z papíru z kapsy několik semínek a vysypal je na dno klece. Nebyl si jistý, jestli se v těchto oblastech dají sehnat slunečnicová semínka, proto si je přivezl s sebou. Lidé v místnosti se jako obvykle hned shlukli kolem klece, aby se podívali na zvláštního barevného ptáka.

„Odkud je?“

„Co jí?“

„Umí taky zpívat?“

Laurentius vysvětloval. Na jednu stranu bylo samozřejmě cestování s papouškem obtížné a nepohodlné – nejen pro Laurentia, pták při tom nejspíš trpěl ještě víc –, na druhou stranu mu Clodia pomáhala navazovat kontakt s lidmi, což se mu náramně hodilo už na lodi.

„Jste student, že?“ zvedl se kdosi od stolu.

„Ano,“ odpověděl Laurentius. Zdálo se mu, že ho muž už nějakou chvíli sleduje. Uměl to velmi dobře odhadnout a včas sklopit zrak k zemi, aby se nepodíval do očí nějakému náhodnému zvědavci. Už v mládí se naučil, že jsou z toho nepříjemnosti. Nejdříve začnou být lidé podezřívaví, pak při rozmluvě s ním drží prsty za zády zkrížené, otáčejí se na rohu ulice a vyhýbají se setkání. Proto je lépe sklopit zrak.

„Být vámi, do Tartu bych nejezdil.“

Za povrchní zdvořilostí tohoto muže bylo cítit ironii a také to vykání bylo jaksi posměšné.

„Proč to?“ zkusil Laurentius opáčit. Ve skutečnosti velmi dobře věděl, co by se dalo namítat proti cestě do Tartu.

„Špatné časy. Ani profesori se teď moc nemají ke svým povinnostem. Léto bylo deštivé, hlad je nevyhnutelný, všechny ceny porostou.“

„To je tak všude.“

Laurentius rychle sklouzl pohledem po muži, jehož chování bylo tak trochu opovržlivé a pyšné. Podle krátkého meče, který mu visel u pasu, se dalo předpokládat, že se jedná o šlechtice. Už slyšel, že Tartu u nich není zrovna oblíbené.

„Mám stipendium právě do Tartu.“

„Ech,“ řekl muž a mávl rukou.

Laurentius opatrně otevřel dvířka klece a posadil si papouška na prst. Clodia mu výborně rozuměla a dokázala vytušit stav jeho mysli, i teď Laurentius cítil v Clodiině chování a výrazu jistotu. Podporu a pomoc přítele.

Pták se legračně napřímil na Laurentiově pergamenově zbarvené ruce, potřísněné tinkturami a léky, a kloval opatrně do nehtu. Zvědavci se opatrně stáhli, jako by se báli, že je pták napadne. Jako by Laurentius vypustil z klece malého démona. Laurentius papouška zlehka pohladil a cítil přitom pod svou rukou jeho teplé tělíčko, pod peřím a kůží skrytou kolující krev a proudící život. Papouška měl už tak dlouho, jak se jen pamatoval. Vždycky trpěl přebytkem černé žluči, a proto mu jeho kmotr, pastor Theodus, daroval papouška. Ten nápad pocházel od Plútarcha, který ve svých *Moralích* zmiňuje ptáka jako účinný prostředek při obtížích, které Laurentia sužovaly. Papouškovo sangvinické žvatlání a veselost opravdu dokázaly vyvažovat Laurentiovy nálady a pomáhaly mu lépe bojovat s nemocí. Právě papouškovi vděčil za to, jak dobře se vyrovnal s deštivým počasím letošního léta.

„Ten pták cestu do Tartu nevydrží,“ nenechal toho šlechtic.

„Potřeboval bych asi krytý povoz, který by jel do Tartu co nejdřív. Neměl jsem v plánu jít pěšky,“ přiznal Laurentius.

Věděl, že většina studentů cestuje pěšky, a jen někteří si dovolí ten luxus platit za povoz, ale za současných podmínek se dostavník zdál jako nejlepší řešení.

Muž opásaný mečem se na něj podíval a pousmál se.

Laurentius rychle otočil hlavu stranou, usmál se a znova pohladil Clodii. „Mám ji už skoro deset let, vím, co vydrží a co ne. Snáší chlad velmi dobře.“

„Nejezděte taky jen tak s někým, časy jsou teď všelijaké a mohli by vás oloupit.“

„To je mi jasné. Ale na mně by si toho moc nevzali.“

Ozdobné kapesní hodinky schované pod šaty by radši neměl zmiňovat. Ta vzácná a velmi drahá věc, vyrobená anglickými mistry, byla také dárek od kmotra Theoda.

„Váš kabát bych bral a klobouk máte taky celkem dobrý. A život vám můžou vzít vždycky.“

Z mužova hlasu nebyla cítit výhrůžka, spíš to znělo jako konstatování prakticky založeného člověka. Možná jemu samému kdysi vzali klobouk a nechali ho ležet polomrtvého někde u kraje cesty. Život je křehký a zůstává v těle jen jako zázrak, jako ptáci na obloze, jako hvězdy v supralunární éterické sféře.

Laurentius se snažil mluvit učeně. „Když nebyl od začátku můj, tak mi ho nikdo nemůže ani vzít.“

„Už jste studoval jinde?“

Laurentius přikývl.

„Ženete se v Tartu do pochybné společnosti. Je to sbírka největších opilců a ožralů v celém Švédsku. A to jsou Švédi známí pijani,“ dodal muž opovržlivě.

Laurentius sraštil čelo. Ten rozhovor ho přestával bavit. Rozhlížel se nervózně po místnosti. Kde je hostinský, od kterého by si mohl pronajmout pokoj? A pak se porozhlédnout, jak by bylo možné dopravit se do Tartu. Neměl chuť tu probírat detaily své budoucnosti a svých studií s úplně cizím člověkem.

Přesto si neodpustil popíchnutí. „Mluvíte z vlastní zkušenosti?“